

Vlaams
Parlement

ingediend op **1605** (2017-2018) – Nr. 1
28 mei 2018 (2017-2018)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Peter Persyn

over een aanpassing van het Legionellabesluit

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bart Van Malderen.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;
Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Vera Celis, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde;
Sonja Claes, Dirk de Kort, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
Jo De Ro, Emmily Talpe;
Jan Bertels, Bert Moyaers;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Inhoud van het verzoekschrift.....	4
3. Bespreking	4
4. Conclusie	4
Bijlage: antwoord van de Vlaamse Regering	5

1. Procedure

Op 17 januari 2018 werd een verzoekschrift ingediend tot aanpassing van het Legionellabesluit (verzoekschrift nr. 7 (2017-18)).

Het verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 24 januari 2018 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het verzoekschrift een eerste maal op 6 februari 2018 en besliste Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift.

Op 22 mei 2018 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De commissie had inmiddels op 18 april 2018 van Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift.

2. Inhoud van het verzoekschrift

Verzoeker stelt vast dat het Vlaamse beleid inzake zonneboilers niet in overeenstemming is met het Legionellabesluit. Als de inhoud van het Legionellabesluit correct is zouden heel wat zonneboilers in Vlaanderen, die overal elders als veilig worden beschouwd, levensgevaarlijk zijn. Verzoeker vraagt het Legionellabesluit aan te passen en stelt concreet een aantal wijzigingen voor. Ook vraagt hij appartementsgebouwen op te nemen in het toepassingsgebied van het besluit.

3. Bespreking

Katrien Schryvers stelt voor het antwoord van de Vlaamse Regering aan de verzoeker te bezorgen.

Elke Sleurs sluit zich aan bij het antwoord van de Vlaamse Regering. Ze deelt de bezorgdheid van de verzoeker maar verwijst naar het Vlaamse Legionellabeheersplan.

4. Conclusie

De commissie stemt in met het voorstel van de commissievoorzitter om het antwoord van de Vlaamse Regering aan de indiener van het verzoekschrift te bezorgen.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Peter PERSYN,
verslaggever

BIJLAGE:

Antwoord van de Vlaamse Regering

**AGENTSCHAP
ZORG &
GEZONDHEID**

Koning Albert II-laan 35 bus 33
1030 BRUSSEL
T 02 553 35 00
F 02 553 35 84
www.zorg-en-gezondheid.be

Aan de heer Nico Lemaire
Secretaris Commissie WVG
Nico.Lemaire@vlaamsparlement.be

Contactpersoon Danny Uvijn	E-mail danny.uvijn@zorg-en-gezondheid.be	Telefoon 09 276 13 73
Ons kenmerk POST-20180207-24653 CV/mg	Uw kenmerk	Datum 18 APR 2018

Verzoekschrift tot aanpassing van het legionellabesluit

Geachte heer Lemaire,

Op 17 januari 2018 ontving ik het verzoekschrift via de voorzitter van het Vlaams Parlement. Ik heb de vraag bezorgd aan het Agentschap Zorg en Gezondheid, dat de legionellawetgeving in Vlaanderen opvolgt.

Uit het verzoekschrift werden de volgende onderzoeksvragen weerhouden:

1. Kan een zonthermisch systeem in Vlaanderen geplaatst worden conform de voorschriften van het Vlaams Legionellabesluit en de technische voorschriften uit het handboek "Beste Beschikbare Technieken (BBT) voor legionellabeheersing in nieuwe sanitaire systemen"?
2. Wat is nu exact het toepassingsgebied van het Vlaams Legionellabesluit van 9 februari 2007 (BS 4 mei 2007)?
3. Is de Vlaamse legionellawetgeving van toepassing in de gebouwen van het Vlaams Parlement, Leuvenseweg 86 te 1000 Brussel.
4. Is er op korte termijn een aanpassing nodig van het Vlaams Legionellabesluit?

Hieronder vindt u een beknopt antwoord, de ruimere redenering vindt u in het rapport in bijlage.

1. Kan een zonthermisch systeem in Vlaanderen geplaatst worden conform de voorschriften van het Vlaams Legionellabesluit en de technische voorschriften uit het BBT-handboek voor legionellabeheersing in nieuwe sanitaire systemen.

Het antwoord hierop is ja. Zonthermische systemen kunnen op een legionellaveilige manier ingebed worden in een groter systeem van warmwaterproductie. Niet iedere installateur heeft echter evenveel aandacht voor legionellabeheersing en is zich daardoor misschien niet altijd bewust van de mogelijke risico's.

Conclusie:

Ik begrijp de bezorgdheid in deze, en ben van mening dat er hieromtrent een betere communicatie naar de burger en naar de techniekers mogelijk is. Het aanpassen en, indien nodig, beter op mekaar afstemmen van een aantal folders en/of brochures die over dit onderwerp door de verschillende Vlaamse overheidsdiensten aangeboden worden is zeker nuttig, het Agentschap Zorg en Gezondheid zal dit aankaarten bij het Vlaams Energie Agentschap.

2. Wat is het exacte toepassingsgebied van het Vlaams Legionellabesluit van 9 februari 2007 (BS 4 mei 2007).

De Vlaamse Overheid heeft er voor gekozen om de legionellawetgeving op te bouwen vanuit een risicogebaseerd denken. Dat houdt in dat de bevolkingsgroepen en/of de omstandigheden waarbij het risico op het ontwikkelen van een legionellose het grootst is, het meest gesensibiliseerd moeten worden en de meeste inspanningen moeten leveren om het voorkomen van deze ziekte zo efficiënt mogelijk terug te dringen. Een risicogebaseerde aanpak van maatschappelijke problemen (ook gezondheidskundige) is een internationaal aanbevolen werkwijze en wordt aanzien als de beste manier om een zo hoog mogelijke gezondheidswinst te bereiken met een aanvaardbare inspanning van de bevolking en de overheid.

De voorwaarden voor sanitaire voorzieningen werden vanuit die optiek opgedeeld in hoog- en matigrisico-inrichtingen, waarbij er voor die laatste categorie nog extra drempels werden ingebouwd naargelang het aantal blootgestelden.

Occasionale samenkomsten van meer dan 15 personen zoals in de voorbeelden die aangehaald worden, ook al worden die mogelijk blootgesteld aan aerosol, vallen niet onder de scope van het legionellabesluit omdat de inrichting niet gericht is op die activiteit.

Appartementsgebouwen vallen onder bepaalde voorwaarden (collectieve warmwatervoorziening, aerosol aanwezig, voldoende blootgestelden) wel onder de bepalingen van het legionellabesluit. De variabelen zijn echter groot en de aftoetsing niet eenvoudig.

Conclusie:

Een gerichte communicatie naar de sector die vastgoed verhandelt en beheert zou een aantal van de onzekerheden die er bestaan kunnen wegnemen.

3. Is de Vlaamse legionellawetgeving van toepassing in de gebouwen van het Vlaams Parlement.

De bescherming van werknemers tijdens hun werk of op hun werkplek is geen Vlaamse maar een federale bevoegdheid. Er kunnen in het legionellabesluit dan ook geen voorwaarden in die zin opgenomen worden. Het legionellabesluit is wel van toepassing op een aantal Vlaamse gebouwen in Brussel, maar kan dat in dit geval enkel zijn als de parlementsleden niet beschouwd worden als werknemers.

Juridisch advies hierover heeft aangetoond dat de parlementsleden noch werknemers noch zelfstandigen zijn, zij zijn "ongebonden" en zijn daardoor een apart type van werknemers in dienst van Vlaanderen en zijn bewoners.

Eerder dan te gaan proberen om het juridisch statuut ervan te veranderen of te proberen om wetgeving zo te schrijven dat elke uitzondering erin vervat zit, is het beter om ook hier het risico en de daaraan verbonden preventiemaatregelen te gaan beoordelen op basis van het risicoprofiel. En dan is dit onbetwistbaar te vergelijken met dat van werknemer.

Conclusie:

Bij eventuele wijzigingen aan het legionellabesluit kan er in de bepaling van de scope rekening gehouden met andere mogelijke statuten dan dat van werknemer. Gezondheidskundig is dit echter op dit moment geen prioriteit, temeer omdat men voor de gebouwen van het Vlaams Parlement, ter bescherming van de parlementsleden, beschikt over een legionellabeheersplan dat gebaseerd is op de legionellaregelgeving zoals die voor Vlaanderen is ontwikkeld.

4. Is er op korte termijn een aanpassing nodig van het Vlaams Legionellabesluit en de Vlaamse legionellaregelgeving in zijn geheel.

De Vlaamse legionellawetgeving vindt zijn oorsprong in 1999, toen er na een outbreak van legionelloses in Kapellen, nood was aan onmiddellijke actie ter bescherming van de volksgezondheid.

De wetenschappelijke, technische en maatschappelijke complexiteit van legionellabeheersing heeft ervoor gezorgd dat het huidige Legionellabesluit er pas kwam na meerdere verduidelijkende omzendbrieven en belangrijke wijzigingen in 2002 en 2004. De volledige regelgeving is een combinatie van een Besluit en een BBT-handboek. Beide delen zijn aan mekaar gekoppeld en vormen samen het Vlaamse toetsingskader voor legionellabeheer in de publieke ruimte.

Een aantal van de in het verzoekschrift aangehaalde verbetermogelijkheden zijn al opgenomen in de nieuwe BBT (de kleine satelietunits bijvoorbeeld).

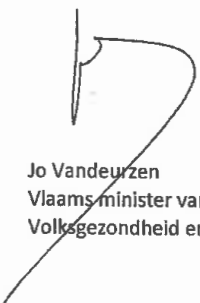
Indien de nieuwe BBT niet tegemoet komt aan al uw bekommernissen dan kunt u die kenbaar maken aan het Agentschap, waarna die in overleg met de wetenschappelijke instellingen op hun wenselijkheid en haalbaarheid zullen beoordeeld worden.

Het is namelijk de bedoeling om door middel van de FAQ-lijst in de toekomst nauwer te kunnen aansluiten op de veranderingen die zich aandienen op technisch en infrastructureel vlak.

Moet het Besluit op zich aangepast worden?

Er zijn wel een aantal argumenten om het Legionellabesluit mee te laten evolueren met de stand van de wetenschap, doch geen van die aanpassingen hebben een dringend karakter. De argumenten die in het verzoekschrift worden aangehaald om de wetgeving aan te passen zijn juridisch-technisch noch gezondheidskundig noodzakelijk maar de aangehaalde voorstellen zullen op het moment van een aanpassing zeker meegenomen worden in de algemene besprekingen.

Met vriendelijke groeten,

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin

BIJLAGE: onderzoeksrapport

AGENTSCHAP ZORG & GEZONDHEID

/ onderzoeksrapport

////////////////////////////////////

Auteur	E-mail	Telefoon	Datum
Danny Uvijn	danny.uvijn@zorg-en-gezondheid.be	09 276 13 73	22.02.2018

Onderwerp

18-24653 KN ZG Verzoekschrift tot aanpassing van het legionellabesluit op vraag [REDACTED]

////////////////////////////////////

Uit het verzoekschrift van [REDACTED] werden de volgende onderzoeksvragen weerhouden:

1. Kan een zonthermisch systeem in Vlaanderen geplaatst worden conform de voorschriften van het Vlaams Legionellabesluit en de technische voorschriften uit het handboek "Beste Beschikbare Technieken (BBT) voor legionellabeheersing in nieuwe sanitaire systemen"?
2. Wat is nu exact het toepassingsgebied van het Vlaams Legionellabesluit van 9 februari 2007 (BS 4 mei 2007)?
3. Is de Vlaamse legionellawetgeving van toepassing in de gebouwen van het Vlaams Parlement, Leuvenseweg 86 te 1000 Brussel.
4. Is er op korte termijn een aanpassing nodig van het Vlaams Legionellabesluit?

-
1. Kan een zonthermisch systeem in Vlaanderen geplaatst worden conform de voorschriften van het Vlaams Legionellabesluit en de technische voorschriften uit het BBT-handboek voor legionellabeheersing in nieuwe sanitaire systemen..

Het antwoord hierop is ja. [REDACTED] heeft dit eigenlijk zelf al aangegeven door te verwijzen naar het BBT-handboek uit 2007 waarin de zonneboilers al werden opgenomen. Het BBT-handboek uit 2007 werd trouwens, gezien de steeds veranderende inzichten op technisch vlak, heel recent aangepast. In de nieuwe versie (te consulteren op de website van het Agentschap Zorg en Gezondheid (<https://www.zorg-en-gezondheid.be/handboek-beste-beschikbare-technieken-voor-legionellabeheersing>)) blijft de mogelijkheid tot het plaatsen van zonthermische systemen behouden. Zoals elk voorraadvat van sanitair warm water in een legionellaplichtig gebouw moet het wel mogelijk zijn om de voorraad aan sanitair warm water regelmatig en volledig op een hogere temperatuur (minimum 60°C) te brengen.

[REDACTED] merkt op dat, in de folder die hij heeft meegestuurd, een o.a. door het WTCB aanbevolen extra pomp als middel om het opslagvolume van de voorraadvaten in zijn totaliteit periodiek op de gewenste temperatuur te brengen, niet werd afgebeeld. Dit is omdat de

een heel klein hotel) geen verantwoordelijkheid zouden hebben naar hun klanten toe. De algemene principes van verantwoordelijkheid blijven van toepassing, maar in dit geval worden die niet nog eens extra uitgeschreven in het legionellabesluit. De uitbaters van een matigrisico-inrichting genieten binnen het legionellabesluit conform artikel 18 nog van een gunstmaatregel in het geval dat er per dag nooit meer dan 40 blootgestelden kunnen zijn.

De voorbeelden die [REDACTED] aanhaalt van het verjaardagsfeestje en de occasionele familiebijeenkomst zijn interessante denkoefeningen maar zijn vanuit het risicogebaseerd denken verwaarloosbaar qua ziekterisico. Het gaat hier ook niet over een inrichting/gebouw noch een activiteit die er op gericht is om de aanwezigen aan aerosol en dus een eventueel legionellarisico bloot te stellen. Daarnaast is de bewering dat in principe elk tappunt aerosolvormend is correct maar is het evenzeer zo dat niet alle tappunten een even groot aerosolvormend vermogen hebben. Studies hebben al uitgewezen dat er geen “relevante hoeveelheid aan inadembare aerosolen” kan bepaald worden om na te gaan welke tappunten absoluut wel of niet een bepaalde risicogrens overschrijden. Tot er hierover wetenschappelijke zekerheid bestaat lijkt het mij wijs om het gezond verstand te laten primeren en de aflijning die door iedereen in het werkveld tot op heden aanvaard wordt te behouden. Een verdere verduidelijking van deze begrippen binnen de wetgeving is op dit moment dan ook niet aan de orde. Er is wel een trend merkbaar om op bepaalde afdelingen binnen een hoogrisico-gebouw (een afdeling intensieve zorgen bijvoorbeeld) naar een nultolerantie te gaan en op die locaties elk tappunt als potentieel aerosolvormend te beschouwen.

De bewering dat appartementsgebouwen niet onder het toepassingsgebied van het legionellabesluit vallen is niet helemaal correct. Het zijn in ieder geval geen hoogrisico-inrichtingen omdat het gebouw er niet op gericht is om gevoelige groepen te huisvesten, ook al zijn die natuurlijk wel occasioneel aanwezig. Wanneer het een gebouw met allemaal huurappartementen betreft die aangesloten zijn op een collectieve warmwaterinstallatie en er zijn voldoende mogelijk blootgestelden, dan heeft de verantwoordelijke eigenaar/beheerder naast zijn algemene wettelijke verplichtingen om een veilig en gezond goed aan te bieden ook verplichtingen inzake legionellabeheersing. Omdat dus niet alleen het gebouw op zich, maar ook de technische uitrusting, de mate waarin de verschillende flats elgendom of huurwoningen zijn, de aanwezigheid van aerosolvormende toestellen en de mogelijke aantallen blootgestelden een rol spelen in de bepaling van de legionellaplicht, is het dus niet zomaar onmiddellijk duidelijk welk appartementsblok wel en welk niet onder de legionellawetgeving valt. Los daarvan zijn de rechten van de bewoners wel gegarandeerd door overkoepelende algemene regelgevingen inzake veiligheid en gezondheid.

Een gerichte communicatie naar de sector die vastgoed verhandelt en beheert zou een aantal van de onzekerheden die er volgens [REDACTED] bestaan kunnen wegnemen. Een gericht initiatief in die richting is zeker te overwegen.

3. Is de Vlaamse legionellawetgeving van toepassing in de gebouwen van het Vlaams Parlement.

[REDACTED] stelt dat de Vlaamse Parlementsleden geen “werknemers” zijn maar een bijzonder soort zelfstandigen, en dat ze dus niet onder de uitzonderingregel vallen die in het legionellabesluit is opgenomen om de mogelijk blootgestelden te definiëren.

Die uitzondering heeft te maken met de specifieke bevoegdheidsverdelingen die gekoppeld zijn aan onze staatsstructuur. Vlaanderen is tot nader order niet bevoegd inzake de bescherming van werknemers op de werkvloer. Die verantwoordelijkheid ligt bij de arbeidsgeneesheer en de arbeidsgeneeskundige diensten in zijn geheel. Die wetgeving bevat o.a. ook de eis dat de werkgever er moet voor zorgen dat de werknemer beschermd wordt tegen blootstelling aan biologische agentia zoals legionellakiemen.

Juridisch advies hierover heeft aangetoond dat de parlementsleden noch werknemers noch zelfstandigen zijn, zij zijn "ongebonden" en zijn daardoor een apart type van werknemers in dienst van Vlaanderen en zijn bewoners.

Eerder dan te gaan proberen om het juridisch statuut ervan te veranderen of te proberen om wetgeving zo te schrijven dat elke uitzondering er in vervat zit, is het beter om ook hier het risico en de daaraan verbonden preventiemaatregelen te gaan beoordelen op basis van het risicoprofiel. En dan is dit onbetwistbaar te vergelijken met dat van werknemers.

Het kan wenselijk zijn om bij eventuele wijzigingen aan het legionellabesluit in de bepaling van de scope rekening te houden met andere mogelijke statuten dan dat van werknemer. Gezondheidskundig is dit echter op dit moment geen prioriteit, temeer omdat men voor de gebouwen van het Vlaams Parlement, ter bescherming van de parlementsleden, beschikt over een legionellabeheersplan dat gebaseerd is op de legionellaregeling zoals die voor Vlaanderen is ontwikkeld.

4. Is er op korte termijn een aanpassing nodig van het Vlaams Legionellabesluit.

De Vlaamse legionellawetgeving vindt zijn oorsprong in 1999, toen er na een outbreak van legionelloses in Kapellen, nood was aan onmiddellijke actie ter bescherming van de volksgezondheid.

De wetenschappelijke, technische en maatschappelijke complexiteit van legionellabeheersing heeft er voor gezorgd dat het huidige Legionellabesluit er pas kwam na meerdere verduidelijkende omzendbrieven en belangrijke wijzigingen in 2002 en 2004.

De huidige wetgeving werd specifiek op vraag van het parlement opgesteld in nauw overleg met de betrokken sectoren (zorgsector, toerisme, sport, onderwijs, ...), dit om de efficiëntie, de haalbaarheid en de betaalbaarheid te verhogen zonder het uiteindelijke doel, een maximale voorkoming van legionelloses, uit het oog te verliezen. De huidige wetgeving is sinds 2007 een combinatie van een overkoepelend besluit waarin de basisdoelstellingen en de scope worden bepaald, en een Best Beschikbare Technieken handboek (BBT) waarin de meest doeltreffende en geavanceerde activiteiten en exploitatiemethoden om de aanwezigheid en groei van legionellakiemen in sanitaire installaties te voorkomen en te bestrijden, worden opgelijst. Beide delen (Besluit en BBT) kunnen niet los van mekaar gelezen noch gehanteerd worden en vormen dus samen de Vlaamse legionellawetgeving en het toetsingskader. Wat inhoudt dat je de Vlaamse legionellawetgeving op het vlak van de sanitaire installaties in zekere mate kan bijsturen, verfijnen en verduidelijken zonder het Besluit zelf te gaan aanpassen.

Legionella en legionellabeheersing zijn nog vrij jonge onderzoeksdomeinen (de legionellakiem werd voor de eerste keer ontdekt in 1976). Wereldwijd wordt er onderzoek gedaan naar nieuwe

////////////////////////////////////

fruitstanden bijvoorbeeld, of de overal opduikende waterpartijen op markten en pleinen) die een insteek kunnen zijn voor het verbreden van de scope inzake algemene richtlijnen.

Er zijn dus wel een aantal argumenten om het Legionellabesluit mee te laten evolueren met de stand van de wetenschap en de maatschappelijke realiteit, doch geen van die aanpassingen hebben een dringend karakter. De argumenten die [REDACTED] aanhaalt om de wetgeving aan te passen zijn juridisch-technisch noch gezondheidskundig noodzakelijk op dit moment maar de door hem aangehaalde voorstellen zullen overgemaakt worden aan het WTCB om ze nu al op hun waarde en haalbaarheid te laten screenen zodat ze op het moment van een aanpassing zeker kunnen meegenomen worden in de algemene besprekingen.

Danny Uvijn
Medisch milieudeskundige
Agentschap Zorg en Gezondheid

////////////////////////////////////